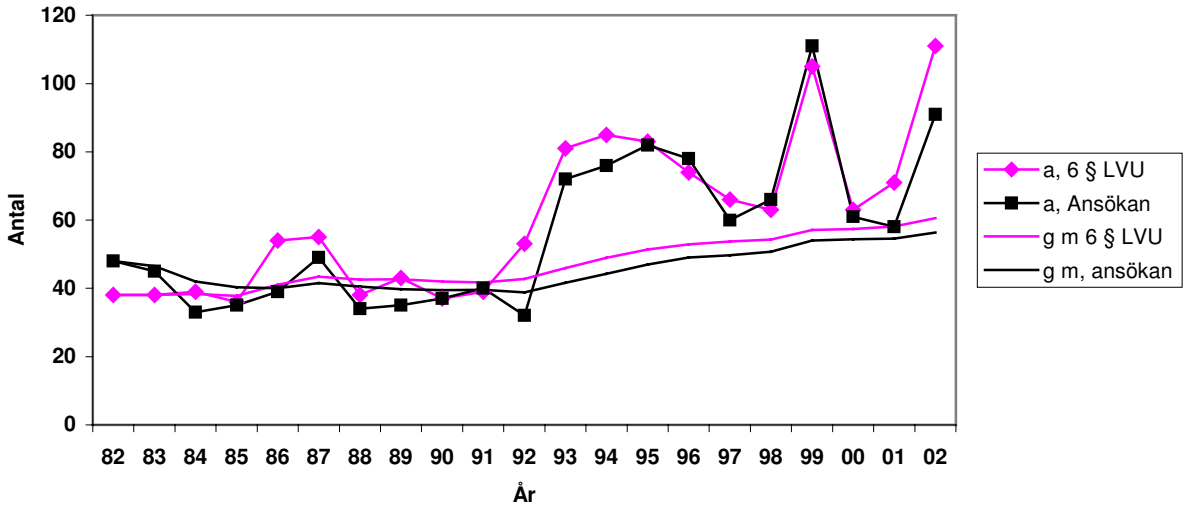
LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

RAPPORT: 2003:4

Tvångsomhändertaganden enligt LVU år 2002

Sociala enheten 2003-03-17

Omedelbara omhändertaganden enligt 6 § LVU och ansökningar om LVU-vård 1982 - 2002, aritmetiska värden (a) och glidande medelvärde (g m)

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND
Sociala enheten

701-4389-2003

Förord

Länsstyrelsen har tillsyn över socialtjänsten i länet. Målet med tillsynen är att utveckla socialtjänsten i enlighet med statsmakternas intentioner. Länsstyrelsen skall också se till att socialnämnderna fullgör sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt.

Den här rapporten handlar om vårt samhälles mest utsatta barn och ungdomar. När ett barn omhändertas enligt Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) är det mycket uppslitande för barn och föräldrar. Ingen annan åtgärd inom socialtjänsten får så vittgående konsekvenser. Inte någon annan av socialtjänstens uppgifter uppfattas heller som så svår som denna. Det är därför viktigt att alla delar i processen som leder fram till ett omhändertagande är rättsäkra och av hög kvalitet. Socialnämnderna har här ett stort ansvar för de barn som samhället omhändertagit.

De barn och ungdomar som idag blir föremål för LVU-vård har en allt svårare problematik, sociala störningar, missbruk med kriminell belastning och/eller psykisk problematik. Flertalet av de ungdomar som är aktuella för tvångsvård har tydliga drogproblem. Oroväckande är att dessa problem tycks gå allt längre ner i åldrarna. Mot den bakgrunden är det av största vikt att myndigheter och organisationer på det lokala planet samarbetar för att förebygga missbruk. Att motverka missbruk bland ungdomar kräver långsiktighet och tålamod.

I rapporten presenteras en undersökning av hur många barn i länet som under år 2002 har varit föremål för omedelbara omhändertaganden eller ansökningar om vård enligt LVU. Underlaget för rapporten utgörs av samtliga LVU-mål avseende Östergötland som Länsrätten eller Kammarrätten avgjort under 2002 där besluten och domarna tillställts Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har dessutom tagit del av socialnämndernas utredningar.

Bo Silén
Socialdirektör

Inger Winkelmann
Socialkonsulent

Postadress: 581 86 LINKÖPING
Besöksadress: Östgötagatan 3
Telefon: 013 - 19 60 00
Telefax: 013 - 10 13 81
E-post: lansstyrelsen@e.lst.se
Postgiro: 3 51 75 - 9
Bankgiro 5050-3689

ISBN 91-7488-076-4

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord **2**

Sammanfattning med Länsstyrelsens kommentarer **4**

1. Gällande lagstiftning **7**

2. Syfte **8**

3. Metod **8**

4. Omedelbara omhändertaganden enligt 6 § LVU **9**

4.1 Indikationer för omedelbara omhändertaganden **10**
4.2 De omedelbart omhändertagna barnens åldrar och kön **10**
4.3 De omedelbart omhändertagna barnen, avseende kön **11**

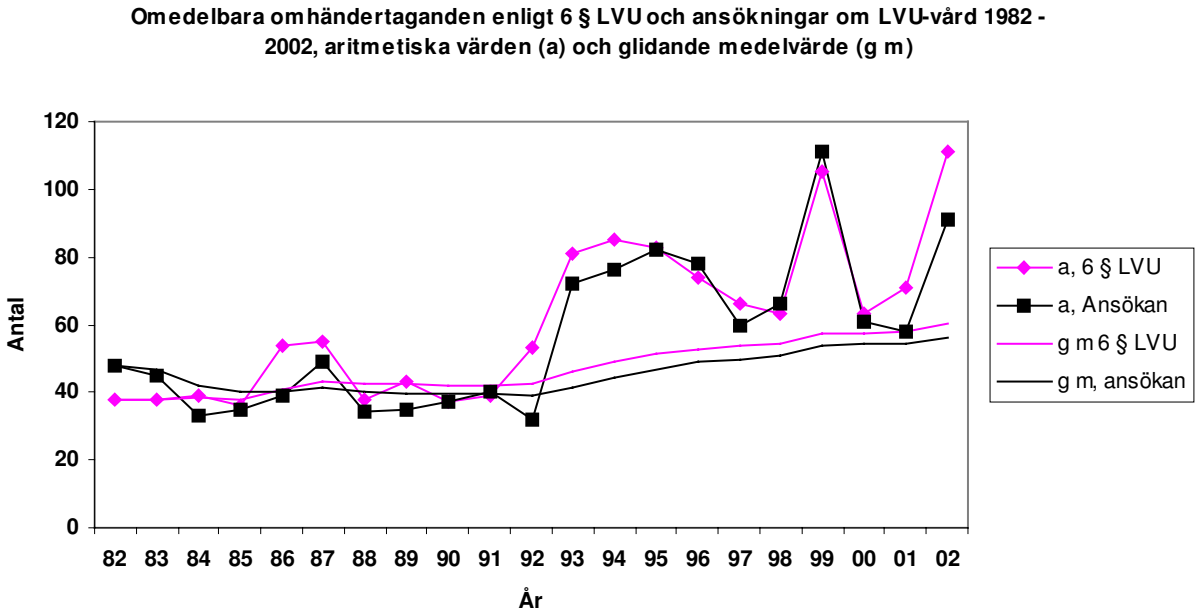
5. Ansökningar om vård enligt LVU **12**

5.1 Indikationer för vård **13**
5.2 Ansökan om vård enligt LVU, avseende åldrar och kön **13**
5.3 Ansökningar om vård enligt LVU, avseende kön **14**
5.4 Skäl till ansökningar om vård enligt LVU, avseende miljöfall **15**
5.5 Skäl till ansökningar om vård enligt LVU, avseende beteendefall **15**

6. Överklaganden till Kammarrätten **16**

Sammanfattning med Länsstyrelsens kommentarer

Under 2002 var sammanlagt 111 barn och ungdomar i länet föremål för omedelbara omhändertaganden enligt LVU. Socialnämnderna ansökte om LVU-vård för 91 av dessa.

Figur 1. Omedelbara omhändertaganden enligt 6 § LVU och ansökningar om LVU-vård 1982 - 2002, aritmetiska värden (a) och glidande medelvärde (g m).

De omedelbara omhändertagandena ökade med 56 procent medan ansökningar om vård ökade med 57 procent jämfört med 2001.

Omedelbara omhändertaganden

Antalet barn och ungdomar som blev omedelbart omhändertagna uppgick till 111, varav 67 på grund av brister i hemmiljön och 44 på grund av eget beteende. Länsrätten fastställde omhändertagandena i 99 fall.

I tre kommuner, Boxholm, Kinda och Ydre, gjordes inga omedelbara omhändertaganden.

Av de ungdomar som omhändertagits är 62 procent i åldrarna 13 år och äldre. De senaste årens trend att allt fler äldre barn omhändertas omedelbart kvarstår. Både flickornas och pojkarnas antal har ökat kraftigt under året. Noteras kan att flickornas antal inte någon gång varit så stort sedan lagens införande 1982.

Av de barn och ungdomar som var föremål för omedelbara omhändertaganden hade sammanlagt 44 stycken (40 procent) invandrarbakgrund. Detta är en kraftig ökning i förhållande till 2001 då antalet var 17 stycken (24 procent). Den största gruppen invandrarbarn finns i åldersintervallet 15 - 17 år.

Antalet omedelbara omhändertaganden är särskilt högt i Linköping och Norrköping. I Linköping har de omedelbara omhändertagandena under året fördubblats i förhållande till 2001.

Ansökan om beredande av vård

Antalet barn och ungdomar som var föremål för ansökan om beredande av vård uppgick till 91, varav 45 på grund av brister i hemmiljön och 40 på grund av eget beteende. Länsrätten avslog vårdansökan i fyra fall.

Av de 91 fall där vårdansökan gjordes, föregicks denna i 75 fall av omedelbart omhändertagande.

I fyra kommuner, Boxholm, Kinda, Söderköping, och Ydre, gjordes inga ansökningar om LVU-vård.

Av de barn och ungdomar som var föremål för Länsrättens dom om LVU-vård under året, var 71 procent i åldrarna 13 år och äldre. Liksom när det gäller de omedelbart omhändertagna barnen och ungdomarna, har antalet ungdomar ökat kraftigt bland de som varit föremål för ansökan om LVU-vård jämfört med tidigare år. Trenden när det gäller att fler ungdomar blir föremål för tvångsvård kvarstår även när det gäller ansökningar om vård. Både flickornas och pojkarnas antal har ökat kraftigt under året. Flickornas antal har dock liksom vid de omedelbara omhändertagandena inte varit så stort sedan lagens införande.

Av det totala antalet barn och ungdomar som varit föremål för ansökningar om LVU-vård under året hade 31 stycken (35 procent) invandrarbakgrund. Det är en minskning i förhållande till 2001 då antalet var 24 stycken (41 procent).

Det vanligaste skälet till att socialnämnderna ansökte om vård i miljöfallen var på grund av föräldrarnas narkotikamissbruk. Näst vanligaste skälet var problem i föräldrarnas omsorgsförmåga. Bristerna bestod oftast av vanvård och försummelser. Det vanligaste skälet till ansökan om LVU-vård när det gäller beteendefallen var även där missbruk av narkotika. Näst vanligaste skälet var socialt nedbrytande beteende.

Länsstyrelsens kommentarer

Tvångsvård av barn och ungdomar är en av de mest ingripande åtgärder som samhället kan vidta mot den enskildes vilja. Innan ett barn omhändertas har ofta en rad frivilliga åtgärder vidtagits eller förkastats. Antalet omhändertaganden är därför en indikator på omfattningen av social problematik i barnfamiljer och bland ungdomar. Respektive kommuns policy och resurser kan också avspegla sig i antalet tvångsomhändertaganden.

Statistiken för 2002 visar att det totala antalet barn och ungdomar som varit föremål för tvångsomhändertaganden enligt LVU nu ökat kraftigt i förhållande till 2001. Andelen ungdomar 13 år och äldre är dominerande såväl bland de omedelbara omhändertagandena som bland dem som är föremål för ansökningar om LVU-vård. Vård på grund av den unges eget beteende skedde så gott som uteslutande av barn som var äldre än 13 år. Majoriteten av de ungdomar som tvångsomhändertogs var flickor. Den närmast dramatiska ökning som skett av flickor på grund av eget beteende måste tas på mycket stort allvar. Denna utveckling kan tyda på ett allt mer tilltagande missbruk bland tonårsflickor. Det är Länsstyrelsens klara bedömning att drogmissbruket bland ungdomar har ökat under senare år.

När det gäller antalet barn och ungdomar med invandrarbakgrund är dessa alltjämt överrepresenterade. Under senare år har också flera flickor som utsatts för hedersrelaterat våld och hot om våld omhändertagits för LVU-vård.

Länsstyrelsen kan efter att ha tagit del av samtliga LVU-utredningar konstatera att flertalet av de ungdomar som blir föremål för LVU-vård har tydliga drogproblem. Oroväckande är att dessa problem tycks gå allt längre ner i åldrarna. Majoriteten av barnen och ungdomarna som tas om hand kommer från familjer som sedan lång tid tillbaka har olika problem. Utvecklingen sedan 2001 är dock att flera ungdomar som omhändertas på grund av drogproblematik kommer från ”normala familjer”. Det finns anledning att ta denna utveckling på allvar.

Av de ungdomar som tvångsvårdas finns en grupp som under längre eller kortare perioder bedöms behöva särskild noggrann tillsyn enligt 12 § LVU. Statens Institutionsstyrelse kan idag inte tillgodose behovet av platser fullt ut och de särskilda behov som vissa barn har.

Länsstyrelsen har genom kontakt med kommunernas socialtjänst blivit uppmärksam på att det råder brist på familjehem och platser på behandlingshem för barn och unga som av olika skäl inte kan bo kvar i sina hem. Detta tvingar ofta socialtjänsten att tillgripa kortsiktiga och mindre bra lösningar. De s.k. ”jojo-barnen”, det vill säga de barn som kommer hem och sedan placeras i vård igen flera gånger, är mycket litet. Däremot utsätts flera ungdomar för omplaceringar på grund av att behandlingshemmens kapacitet och kompetens inte räcker till. Av forskningen på området framgår att närmare hälften av alla familjehemsplaceringar avbryts tidigare än planerat, ett s.k.”sammanbrott”. Även inom institutionsvården är andelen ”sammanbrott” stor. Mot bakgrund av detta är det uppenbart att det behövs utvecklas, analyseras och prövas olika behandlingsmodeller inom barnavårdsarbetet.

Kommunerna har påtalat de särskilda svårigheter som finns när det gäller att placera ungdomar med svår problematik. Detta medför i sig ökade kostnader och underlättas inte av att olika huvudmän till exempel barnpsykiatrin och kommunerna i enskilda ärenden tvistar om vem som bär ansvaret. En del av de mest vårdkrävande barnen får idag otillräcklig hjälp. Slutenvård saknas sedan flera år nästan helt inom BUP i Östergötland. Den organisation som finns inom barnpsykiatrin tycks utesluta de ungdomar som är både psykiskt sjuka och kraftigt utagerande. Vissa av dessa ungdomar har tvingats, på grund av resursbrist, att vårdas tillsammans med vuxna inom rättspsykiatrin.

Länsstyrelsen har sedan år 1982 följt utvecklingen av tvångsomhändertaganden i länet. I redovisningen ingår samtliga LVU-mål avseende Östergötland som Länsrätten eller Kammarrätten avgjort, vilket gör att tillförlitligheten är hög. Länsstyrelsen har dessutom tagit del av socialnämndernas utredningar. En nationell jämförelse skulle vara av värde men den statistik som Socialstyrelsen årligen presenterar är inte jämförbar med Länsstyrelsens. Dessutom påtalar Socialstyrelsen att statistiken är behäftad med flera felaktigheter.

Kunskapen om de LVU-omhändertagna barnen och ungdomarna är idag mycket små. Det gäller såväl vad som påverkar antalets storlek som vilka insatser som görs och deras resultat. Länsstyrelsen anser med hänvisning till detta, att de kommuner som haft stora variationer i antalet LVU-ärenden under åren bör analysera orsakerna till detta. Socialnämnderna måste också bli bättre på att samla in, sammanställa och vid behov redovisa statistisk dokumentation när det gäller den sociala barnavården för att underlätta uppföljning och utvärdering.

1. Gällande lagstiftning

Placering utanför det egna hemmet kan göras med stöd av socialtjänstlagen (SoL) eller lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

I 6 kapitlet föräldrabalken (FB) ges de grundläggande bestämmelserna till skydd för barn. I 1 § föreskrivs att barn har rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Barn ska behandlas med aktning för sin person och egenart och får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling. Vårdnaden handhas enligt 2 § i första hand av föräldrarna.

Vid sidan av vårdnadshavarna har socialnämnden ett särskilt ansvar för barn och ungdom. I 5 kapitlet 1 § SoL föreskrivs att socialnämnden ska verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden och att nämnden ska sörja för att barn och ungdom som riskerar en ogynnsam utveckling får det skydd och stöd som de behöver och, om hänsynen till den unges bästa kräver det, vård och fostran utanför det egna hemmet i familjehem eller hem för vård eller boende. Placeringen kan i sådana fall göras med stöd av 4 kapitlet 1 § SoL om barnens vårdnadshavare och den unge själv, om han fyllt 15 år, lämnar samtycke till vården.

I de fall där behov av insatser finns, men placering för vård enligt SoL, eller LVU inte är nödvändig kan någon form av öppenvård erbjudas barnet/den unge eller dennes familj. Socialtjänstens öppenvård innehåller många olika insatser vilka i de flesta fall ges i form av bistånd enligt 4 kapitlet 1 § SoL. Det kan vara allt ifrån öppen dagverksamhet utan närvarokontroll till individuellt anpassade målinriktade program där barnet/den unge är inskriven en bestämd tid.

Enligt 1 § LVU skall insatser inom socialtjänsten för barn och ungdom göras i samförstånd med den unge och hans vårdnadshavare enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen. Den som är under 18 år skall dock beredas vård enligt LVU, om någon av de situationer som anges i 2 eller 3 §§ LVU föreligger och det kan antas att behövlig vård inte kan ges den unge med samtycke av den eller dem som har vårdnaden om honom och, när den unge fyllt 15 år, av honom själv. Vid beslut om vård med stöd av LVU har föräldrarna kvar den rättsliga vårdnaden om barnen. Föräldrarnas bestämmanderätt över barnen begränsas dock i den omfattning som behövs för att LVU-vård skall kunna ges. Vård med stöd av LVU kan förekomma i två huvudfall, de sk miljöfallen och beteendefallen.

I 2 § LVU som gäller så kallade "miljöfall" sägs:
Vård skall beslutas om det på grund av misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas. Vård enligt 2 § LVU skall upphöra senast när den unge fyller 18 år.

I 3 § LVU som gäller så kallade "beteendefall" sägs:
Vård skall också beslutas om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

I vissa ärenden föreligger grund för omhändertagande enligt både 2 och 3 §§ LVU, så kallade "kombinationsfall".

Vård med stöd av LVU får även beredas den som fyllt 18 år men inte 20 år enligt 1 § 3 st och 3 § LVU, om sådan vård med hänsyn till den unges behov och personliga förhållanden i övrigt är lämpligare än annan vård och det kan antas att behövlig vård inte kan ges med den unges samtycke (ungdomar 18<20 år). Vård som beslutats enligt 3 § LVU skall upphöra senast när den unge fyller 21 år.

Omhändertagande av barn och ungdomar med tvång är en av de mest ingripande åtgärder som samhället kan vidta mot den enskildes vilja. Innan ett barn blir föremål för insatser enligt LVU har ofta en rad frivilliga åtgärder vidtagits för att komma tillrätta med de aktuella problemen eller också kan sådana åtgärder ha avböjts.

Socialnämnden får själv besluta om omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU om det är sannolikt att den unge behöver beredas vård enligt LVU och rättens beslut om vård inte kan avvaktas med hänsyn till risken för den unges hälsa eller utveckling eller till att den fortsatta utredningen allvarligt försvåras eller vidare åtgärder hindras. Beslut om omedelbart omhändertagande skall underställas Länsrätten inom en vecka efter det att beslutet fattades.

2. Syfte

Länsstyrelsen genomför årligen en statistiksammanställning av LVU-domar för att kunna följa utvecklingen av i vilken utsträckning LVU tillämpas vad avser omedelbara omhändertaganden, ansökningar om vård och andra beslut. Detta för att kunna uppmärksamma förändringar över tid och analysera orsaker till eventuella avvikelser och göra kommunerna uppmärksamma på utvecklingen av tvångsvården.

3. Metod

I redovisningen ingår samtliga avgjorda LVU-mål avseende Östergötland som Länsrätten eller Kammarrätten avgjort under år 2002 och där besluten och domarna tillställts Länsstyrelsen.

Varje enskilt barn som omfattas av ett beslut eller en dom enligt LVU räknas som ett ärende. Ett enskilt barn kan ha varit föremål för flera beslut eller domar enligt LVU under perioden. Varje beslut eller dom räknas separat.

4. Omedelbara omhändertaganden enligt 6 § LVU

Kommun	Antal barn		Fastställt		Ej fastställt		Avskrivet		Förändring
	2001	**2002**	2001	**2002**	2001	**2002**	2001	**2002**	
Boxholm	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finspång	3	1	3	1	0	0	0	0	-2
Kinda	1	0	1	0	0	0	0	0	-1
Linköping	23	48	16	42	5	3	2	3	25
Mjölby	7	4	7	3	0	1	0	0	-3
Motala	4	7	2	7	1	0	1	0	3
Norrköping	28	39	22	34	2	0	4	5	11
Söderköping	4	3	4	3	0	0	0	0	-1
Vadstena	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Valdemarsvik	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Ydre	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Åtvidaberg	0	3	0	3	0	0	0	0	3
Ödeshög	1	4	1	4	0	0	0	0	3
SUMMA	71	**111**	56	**99**	8	**4**	7	**8**	40

Tabell 1. Beslut om omedelbara omhändertaganden enligt 6 § LVU underställda Länsrätten i Östergötlands län under år 2001 respektive år 2002.

Antalet barn och ungdomar som blev omedelbart omhändertagna uppgick år 2002 till 111 stycken. Det är en ökning med 40 stycken (56 procent) i förhållande till 2001. Länsrätten fastställde omhändertagandena i 99 fall.

Under perioden 1993- till och med 2002, fördelade sig antalet omedelbara omhändertagna barn och ungdomar på följande sätt:

1993: 81 1994: 85 1995: 83 1996: 74 1997: 66 1998: 63
1999: 105 2000: 64 2001: 71 2002: 111

Antalet omedelbara omhändertaganden har ökat dramatiskt under år 2002 till den högsta nivån sedan lagens införande 1982. Antalet omedelbara omhändertaganden är särskilt högt i Linköping och Norrköping. I Linköping har omhändertagandena mer än fördubblats jämfört med år 2001.

I tre kommuner, Boxholm, Kinda och Ydre, gjordes inga omedelbara omhändertaganden.

4.1 Indikationer för omedelbara omhändertaganden

Indikation	Antal barn	Procent av samtliga barn
Brister i hemmiljön (2 § LVU)	67 (34)	60 % (48 %)
Den unges beteende (3 § LVU)	44 (37)	40 % (52 %)
Brister i hemmiljön och den unges beteende (2 § + 3 § LVU)	0 [1]	0 [2]
Samtliga	111 (71)	100 %

Tabell 2. Barn och ungdomar som under 2002 respektive 2001 blev omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU. Antal och andel barn och ungdomar efter indikation (orsak till omhändertagandet).

Socialnämndernas beslut om omedelbara omhändertaganden har i 67 fall (60 procent) föranletts av brister i den unges hemmiljö, i 44 fall (40 procent) är orsaken till omhändertagandena den unges eget beteende. Vid en jämförelse med 2001, framgår att andelen miljöfall ökat med 12 procentenheter och andelen beteendefall minskat med 12 procentenheter.

4.2 De omedelbart omhändertagna barnens åldrar och kön

De omedelbart omhändertagna barnens och ungdomarnas åldrar och kön						**Därav med invandrarbakgrund[3]**				
Ålder	**Flickor**		**Pojkar**		**SUMMA**	**Flickor**		**Pojkar**		**SUMMA**
	2001	**2002**	2001	**2002**	**2002**	2001	**2002**	2001	**2002**	**2002**
0-3 år	6	3	5	5	8	0	1	1	0	1
4-6 år	6	4	2	1	5	1	1	1	0	1
7-9 år	2	7	3	7	14	0	2	1	4	6
10-12 år	2	7	6	8	15	0	2	1	3	5
13-14 år	8	14	4	9	23	3	4	2	6	10
15-17 år	17	23	8	18	41	4	8	1	14	21
18<20 år	0	2	2	3	5	0	0	2	0	0
SUMMA	41	**60**	30	**51**	**111**	8	**18**	9	**26**	**44**

Tabell 3. Åldersfördelning och kön samt uppgifter om invandrarbakgrund, barn och ungdomar som omhändertagits enligt 6 § LVU under 2002 respektive 2001.

Av de barn och ungdomar som omhändertogs omedelbart enligt LVU år 2002, var 12 procent i åldrarna 0-6 år, 26 procent i åldrarna 7-12 år och 62 procent i åldrarna 13 år och äldre. De senaste årens utveckling att allt fler äldre barn omhändertas omedelbart enligt LVU kvarstår.

Av de barn och ungdomar som var aktuella för omedelbara omhändertaganden under året hade sammanlagt 44 stycken (40 procent) invandrarbakgrund. Det är en kraftig ökning i förhållande till 2001, då andelen var 24 procent. Den största gruppen barn och ungdomar med invandrarbakgrund finns i åldersgrupperna 15-17 år.

[1] Statistik saknas för år 2001
[2] Statistik saknas för år 2001
[3] Någon av eller båda barnets föräldrar är född(a) i annat land än Sverige

4.3 De omedelbart omhändertagna barnen, avseende kön

Under perioden 1992 till och med 2002, fördelade sig antalet omedelbart omhändertagna barn och ungdomar på följande sätt avseende kön:

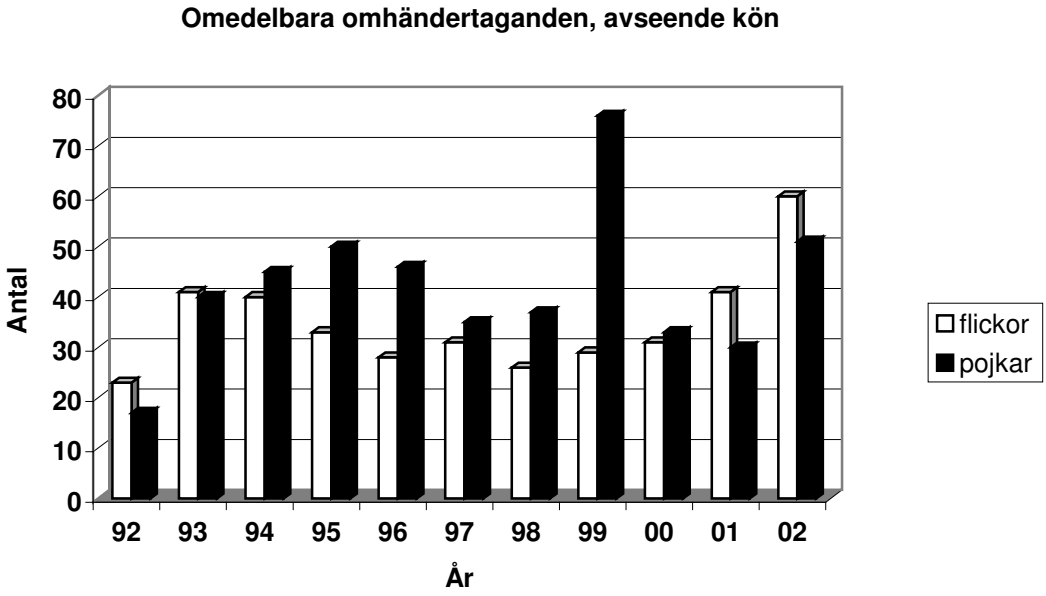

Diagram 1. Antal barn och ungdomar som varit föremål för omedelbara omhändertaganden enligt LVU åren 1992 - 2002, fördelade efter kön.

Av samtliga barn och ungdomar som blev omedelbart omhändertagna någon gång under året var 55 procent flickor och 46 procent pojkar. Vid en jämförelse med 2001, framgår att andelen flickor minskat med 3 procentenheter och andelen pojkar ökat med 3 procentenheter.

De uppgifter som redovisas för 2002 avviker markant från tidigare år. Antalet flickor har inte någon gång varit så stort sedan lagens införande 1982.

5. Ansökningar om vård enligt LVU

Kommun	Antal barn		Därav inledd med 6 § LVU		Bifall		Ej bifall		Av-skrivet		Förändring
	2001	**2002**	2001	**2002**	2001	**2002**	2001	**2002**	2001	**2002**	
Boxholm	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finspång	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0
Kinda	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Linköping	14	31	10	26	10	29	4	2	1	0	17
Mjölby	8	4	6	4	8	4	0	0	0	0	-4
Motala	3	6	2	3	3	5	0	1	0	0	3
Norrköping	29	39	15	30	26	39	3	0	0	0	10
Söderköping	3	0	2	0	2	0	1	0	0	0	-3
Vadstena	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Valdemarsvik	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Ydre	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Åtvidaberg	0	6	0	3	0	5	0	1	0	0	6
Ödeshög	0	2	0	2	0	2	0	0	0	0	2
SUMMA	58	**91**	36	**75**	50	**87**	8	**4**	0	**0**	33

Tabell 4. Ansökningar om vård enligt LVU som varit föremål för prövning av Länsrätten i Östergötlands län under 2002 respektive 2001.

Under 2002 ansökte socialnämnderna om LVU-vård för sammanlagt 91 barn och ungdomar. Det är en ökning av ansökningar med 33 stycken (57 procent) jämfört med 2001. Länsrätten fastställde omhändertagandena i 87 fall. Av de 91 fall där vårdansökan gjordes, föregick denna i 75 fall av omedelbart omhändertagande.

Under perioden 1993 till och med 2002, fördelade sig antalet barn och ungdomar som var föremål för LVU-ansökan på följande sätt:

1993: 72 1994: 76 1995: 82 1996: 78 1997: 60 1998: 66
1999: 111 2000: 61 2001: 58 2002: 91

Det totala antalet barn och ungdomar som var föremål för ansökningar om LVU-vård har ökat kraftigt jämfört med 2001. Antalet LVU-ansökningar är särskilt högt i Linköping och Norrköping. I Linköping har omhändertagandena mer än fördubblats jämfört med år 2001.

I fyra kommuner, Boxholm, Kinda, Söderköping och Ydre, gjordes inga ansökningar om beredande av vård.

5.1 Indikationer för vård

Indikation	Antal barn	Procent av samtliga barn
Brister i hemmiljön (2 § LVU)	45 (39)	49 % (67 %)
Den unges beteende (3 § LVU)	40 (16)	44 % (28 %)
Brister i hemmiljön och den unges beteende (2 § + 3 § LVU)	6 (3)	7 % (5 %)
Samtliga	91 (58)	100 %

Tabell 5. Barn och ungdomar som under 2002 var föremål för ansökan om vård enligt LVU. Antal och andel barn och ungdomar efter indikation (orsak till omhändertagande).

Miljöfallen utgjorde 2002 49 procent av ansökningarna, beteendefallen 44 procent och kombinationsfallen 7 procent. Vid en jämförelse med 2001, framgår att andelen miljöfall minskat med 18 procentenheter och andelen beteendefall ökat med 16 procentenheter.

5.2 Ansökan om vård enligt LVU, avseende åldrar och kön

Åldrar och kön på de barn och ungdomar som varit föremål för ansökningar om LVU-vård						**Därav med invandrarbakgrund[4]**				
Ålder	**Flickor**		**Pojkar**		**SUMMA**	**Flickor**		**Pojkar**		**SUMMA**
	2001	**2002**	2001	**2002**	**2002**	2001	**2002**	2001	**2002**	**2002**
0-3 år	5	5	4	3	8	3	1	2	0	1
4-6 år	3	4	4	0	4	1	2	2	0	2
7-9 år	2	2	4	2	4	2	1	2	1	2
10-12 år	4	5	5	5	10	0	2	1	0	2
13-14 år	3	11	6	6	17	3	1	2	4	5
15-17 år	8	26	5	16	42	3	7	1	10	17
18<20 år	0	1	5	5	6	0	0	2	2	2
SUMMA	25	**54**	33	**37**	**91**	12	**14**	12	**17**	**31**

Tabell 6. Åldersfördelning och kön samt uppgifter om invandrarbakgrund, barn och ungdomar som varit föremål för ansökningar om LVU under 2002 respektive 2001.

Av de barn och ungdomar som var föremål för Länsrättens beslut om LVU-vård under 2002, var 13 procent i åldrarna 0-6 år, 15 procent i åldrarna 7-12 år och 71 procent i åldrarna 13 år och äldre. Liksom när det gäller de omedelbart omhändertagna barnen och ungdomarna, har antalet ungdomar ökat kraftigt bland de som varit föremål för ansökan om LVU-vård jämfört med tidigare år.

Av de barn och ungdomar som var aktuella för LVU-ansökningar under året hade sammanlagt 31 stycken (35 procent) invandrarbakgrund. Det är en minskning i förhållande till 2001 då antalet var 24 (41 procent).

[4] Någon av eller båda barnets föräldrar är född(a) i annat land än Sverige

5.3 Ansökningar om vård enligt LVU, avseende kön

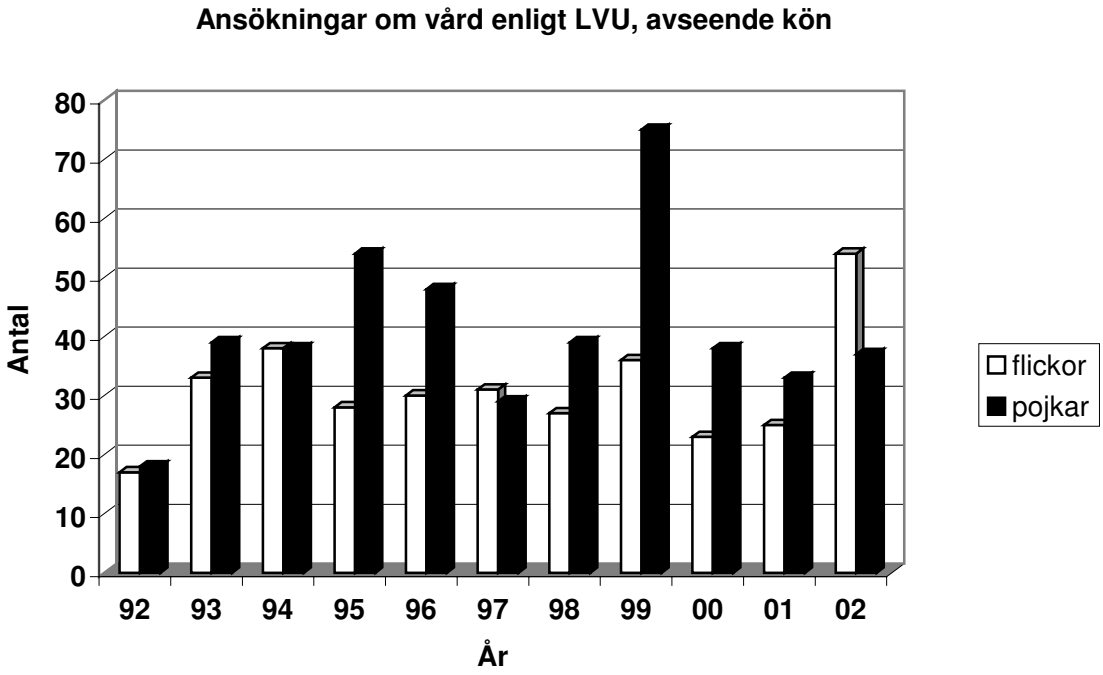

Diagram 2. Antal barn och ungdomar, som varit föremål för ansökan om vård enligt LVU åren 1992 - 2002, fördelade efter kön.

Av samtliga barn och ungdomar som blev föremål för ansökan om vård någon gång under året var 59 procent flickor och 41 procent pojkar. Vid en jämförelse med 2001, framgår att andelen flickor ökat med 16 procentenheter och andelen pojkar minskat med 16 procentenheter.

De uppgifter som redovisas för 2002 avviker markant från tidigare år. Antalet flickor har inte någon gång varit så stort sedan lagens införande 1982.

5.4 Skäl till ansökningar om vård enligt LVU, avseende miljöfall

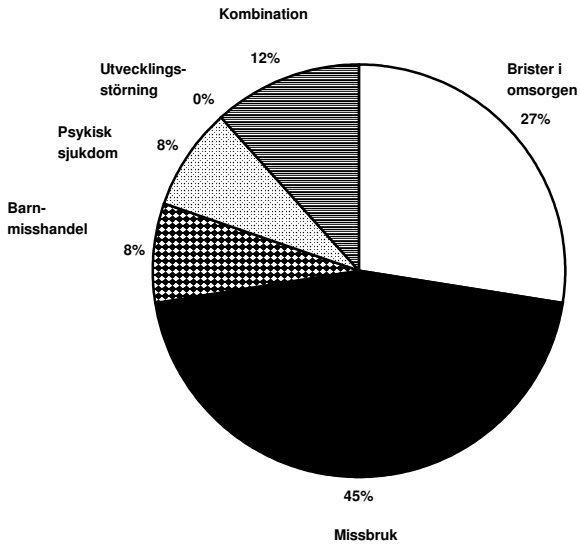

Diagram 3. Skäl till varför socialnämnderna ansökte om LVU-vård år 2002, avseende brister i hemmiljön.

5.5 Skäl till ansökningar om vård enligt LVU, avseende beteendefall

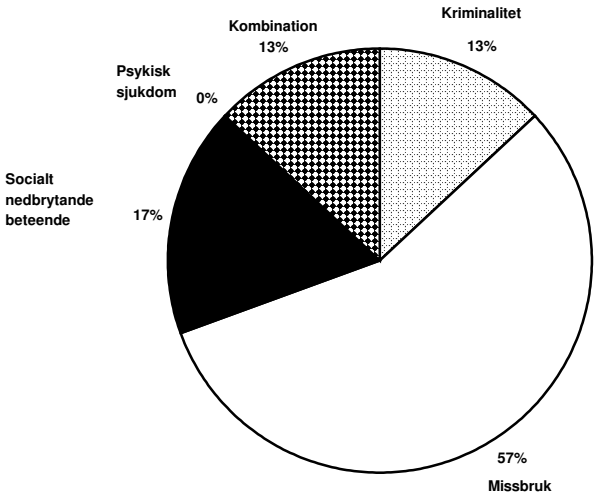

Diagram 4. Skäl till varför socialnämnderna ansökte om LVU-vård år 2002, avseende den unges eget beteende..

6. Överklaganden till Kammarrätten

Kammarrätten har under 2002 prövat ärenden rörande sammanlagt 35 barn och ungdomar, där vårdnadshavare eller ungdom som själv är part i målet, överklagat Länsrättens beslut. Av 35 överklaganden bifölls tre. Socialnämnderna överklagade i ett fall Länsrättens beslut/dom att inte bevilja LVU-vård. Kammarrätten ändrande inte Länsrättens dom. Vid fyra tillfällen begärdes, men erhölls inte, prövningstillstånd i Regeringsrätten.